

Lekcija 3

Šta je zajedničko dobro?

Slaganje kroz neslaganje

<p>Ova tabela sažima informacije koje su nastavniku potrebne u svrhu planiranja i izvođenja časa.</p> <p>Razvijanje kompetencije odnosi se direktno na obrazovanje za demokratiju i ljudska prava.</p> <p>Cilj učenja pokazuje šta učenici znaju i razumiju.</p> <p>Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz metod, važni su sastavni dijelovi procesa učenja.</p> <p>Kontrolni popis materijala predstavlja pomoć u pripremi časa.</p> <p>Raspored vremena nastavniku omogućava okvirno planiranje vremena.</p>	
Razvijanje kompetencije	Učešće: vještine pregovaranja. Analiza: raščlanjivanje ciljeva čija je namjera ista.
Cilj učenja	Politika ima dvije dimenzije: rješavanje problema i borba za moć. Kompromis je cijena koja se plaća da bi se dobila podrška i postigao dogovor.
Zadaci učenika	Učenici dogovaraju odluku.
Materijali i sredstva	A4 trake papira i flomasteri. Trake za demonstraciju „dijamantne analize“.
Metod	Igra donošenja odluka; pojedinačno, grupno i na plenarnoj raspravi.
Raspored	Faz 1: učenici definišu svoje predloge. 10 min.
	Faza 2: učenici pregovaraju za okruglim stolom. 30 min.

Informacije

Jedinica je model procesa dogovaranja ciljeva definisanih razumijevanjem zajedničkog dobra. U ovoj lekciji zadatak učenika je da se teži tom cilju. Mogu, ali i ne moraju uspjeti. Njihovo nastojanje i iskustvo jednako je važno kao i sam ishod.

Nastavnik i dalje ima ulogu moderatora. Na primjer, učenicima predstavlja modele pregovaranja, ali ne raspravlja o sadržaju.

Tokom prve faze, posebnu pažnju treba posvetiti učenicima koji se osjećaju isključenim jer nijesu pristupili ni jednoj stranci.

Opis lekcije

Početak: nastavnik iznosi pojedinosti programa

Nastavnik upućuje učenike na program (radni list za učenike 3.1) i podsjeća ih na njihov zadatak. U ovoj lekciji dogovaraće politički program. Koje ciljeve predlažu?

Faza 1: Učenici definišu ciljeve

Učenici odlučuju koje će ciljeve predložiti. Stranke i pojedinci mogu iznositi predloge. Čini se da to daje prednost „nesvrstanim“ učenicima; s druge strane, predlog neke stranke ima mnogo veću šansu da bude izglasan velikim brojem glasova.

Predstavnici grupa ili učenici pojedinačno pripremaju kratku promotivnu izjavu.

Učenici bilježe svoje ciljeve flomasterom na papirnu traku.

Faza 2: Učenici pregovaraju za okruglim stolom

Nastavnik insistira na tačnom početku. Učenici sjede na stolicama koje stoje poredane u krug; to ne odgovara metafori „okruglog stola“ u punom smislu, ali pospješuje komunikaciju. Stranke koje su formirale koaliciju sjede jedna pored druge.

Korak 2.1: Učenici iznose svoje predloge

Nastavnik otvara okrugli sto i daje riječ predstavnicima stranaka i pojedinačnim učenicima. Traži da govore o dogovorima koje su postigli i iznesu predlog zajedničke odluke. Stavljaju svoju papirnu traku na pod.

Korak 2.2: Učenici analiziraju svoje ciljeve i istražuju mogućnosti za kompromis i integraciju

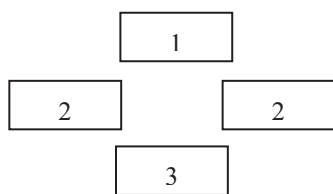
Nakon što su svi imali priliku da govore, nastavnik moderira i na osnovu predloga koje su učenici iznijeli utvrđuje moguću povezanost i kompromise.

- Da li neki predlozi spadaju u istu kategoriju? Mogu li se te kartice staviti u isti skup?
- Koji predlozi se međusobno isključuju? Učenici moraju pažljivo pogledati predloge. Da li se ciljevi međusobno isključuju? Ili im je namjera ista, ali zahtijevaju veliki napor, sredstva ili novac?

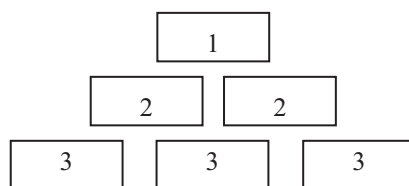
Korak 2.3: Nastavnik predlaže model pregovaranja

Nastavnik predlaže model za sastavljanje političkog programa s ciljevima koji se tiču zajedničkog dobra. Papirnim A4 trakama, označenim brojkama kao u nastavku, nastavnik uvodi model 1, pojednostavljenu verziju klasičnog modela „dijamantne analize“ (model br. 3).

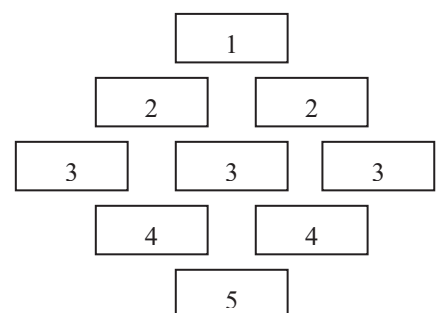
U varijanti s četiri cilja, jedan cilj smatra se glavnim prioritetom. Dva cilja su druga po redu, a jedan cilj, koji se smatra manje važnim ili manje hitnim, treći je po redu (ili se sasvim odbacuje – potom nastavnik uklanja cilj br. 3).

(1)

(2)

(3)

Ovaj tijesni model s tri ili četiri cilja zahtijeva pregovore budući da se mnogi ciljevi ne mogu dopustiti. S druge strane, manji broj ciljeva lakše se ostvaruje nego plan s kojim su svi zadovoljni, ali ga je mnogo teže ostvariti (dilema između inkluzije (spajanja ciljeva) i djelotvornosti). Nastavnik dodaje trake papira da bi se model br. 1 pretvorio u modele br. 2 i 3.

Nastavnik na kraju naglašava da svi modeli definišu samo jedan glavni prioritet. Prema tome, dalja, vrlo radikalna mogućnost bila bi da se definiše samo jedan cilj.

1

Korak 2.4: Učenici pregovaraju

Učenici se moraju dogovoriti oko nekoliko pitanja. Ta pitanja istovremeno otvaraju različite puteve do postizanja dogovora i podrške većine.

- Koji model biramo – koliko ciljeva želimo da uključimo?
- Kojim ciljevima dajemo prednost?
- Da li bismo se možda svi mogli složiti oko samo jednog cilja?
- Koje ciljeve uključujemo u svoj program? Ciljeve koji se međusobno podržavaju ili one koji se međusobno isključuju? (Prva mogućnost usmjerena je na efikasnost, a druga na inkluziju).
- Da li program u cjelini djeluje smisljeno?

Ovdje je potrebno pažljivo razmišljanje i raspravljanje. Stranke imaju jače uporište u svojim ciljevima, dok drugi možda imaju bolje ideje. Stoga je otvoreno pitanje koji će ciljevi dobiti najveću podršku.

Inkluzija ciljeva koji se međusobno isključuju (npr. ekološko + konzervativno) tipični su za koalicije između stranaka ili su pravilo za sve stranke. Organizovani model ciljeva (koje definiše jedna stranka) podložniji je stvaranju konkurencije i usmjeren je prema potencijalnom sukobu. Izbor između tih modela jeste stoga izbor političkih kultura – načini ostvarivanja pluralizma u demokratiji. Nastavnik prati kako se učenici nose s tim problemom i odlučuje da li će se na to osvrnuti u lekciji koja sadrži osvrt na ta pitanja.

Učenici reorganiziraju kartice na podu s ciljem stvaranja svog programskog modela (u obliku dijamanta ili piramide). Ako nekoliko modela uključuje iste ciljeve, duplikati se koriste za upoređivanje modela.

Kartice se na kraju stavljaju na *flip chart* kako bismo dobili postere koje ćemo koristiti u sljedećoj lekciji.

Korak 2.5: Učenici glasaju

Na kraju sastanka, učenici glasaju dizanjem ruku. Ako su se složili oko jednog skupa ciljeva, možemo očekivati jednoglasnost.

Ako su se pojavili različiti modeli, učenici o njima glasaju.

U tom slučaju nastavnik predlaže sljedeći postupak glasanja za koji se učenici odlučuju (glasanjem) prije nego što se izglasavaju modeli: ako bilo koji model dobije većinu od preko 50%, smatra se prihvaćenim. U protivnom se glasa ponovo, ovog puta između dva modela s najvećim brojem glasova. Vodeći računa o suzdržanim glasovima, model s najvećim brojem glasova smatra se prihvaćenim.